

DICHTHEDEN VAN GROFWILD IN EEN GROOT VELUWS LEEFGEBIED (EEN VOORLOPIG ADVIES)

G. W. T. A. Groot Bruinderink, M. H. den Boer, E. Hazebroek. 1988.

Intern rapport Rijksinstituut voor Natuurbeheer. Arnhem, Leersum, Texel.

De samenvatting uit het rapport

Door de aanleg van twee cerviducten over de A50 en de gelijktijdige slechting van delen van het raster van de wildbaan van het Deelerwoud, wordt in 1988 een belangrijke stap gezet op weg naar vergroting van de oppervlakte aaneengesloten leefgebied voor het grofwild op de Veluwe. In dit verband wendden zich eind 1986 de directie Natuur, Milieu en Faunabeheer van het ministerie van Landbouw & Visserij en de Vereniging tot Behoud van Natuurmonumenten in Nederland tot het Rijksinstituut voor Natuurbeheer met vragen welke betrekking hebben op het toekomstig grofwildbeheer in het nieuw te vormen leefgebied van ongeveer 16 000 ha. Dichtheden van grofwild zouden in principe bepaald moeten worden door twee voorwaarden: 1. de mogelijkheid van spontane bosverjonging en 2. als voedsel zou in principe het natuurlijke voedsel moeten dienen.

In onderhavig rapport wordt allereerst het totale leefgebied naar oppervlakte ingedeeld in 4 terreintypen: loofbos, naaldbos, heide en overig terrein. Vervolgens wordt voor de drie eerstgenoemde terreintypen een dichtheid per 100 ha gegeven van edelhert (met en zonder damherten), damhert, ree en wild zwijn. Criteria hierbij zijn genoemde 2 voorwaarden uitgebreid met de mate waarin belangrijke voedselbronnen in de diverse terreintypen voorkomen en het geven van, in geval van damhert en edelhert, de dichtheden elkaar negatief beïnvloeden, meer dan dat die dichtheden de dichtheden van ree en wild zwijn beïnvloeden. Op deze wijze wordt van edelherten, damherten, reeën en wilde zwijnen een totale populatie-omvang voorgesteld van respectievelijk 247 (387 bij afwezigheid van damherten), 279, 322 en 101. Uitgaande van de gemiddelde gewichten per soort, berekend over één-, twee- en meerjarige dieren, betekent dit een biomassa van 260 kg herbivoor per 100 ha leefgebied, gevormd door 1,5 (of 2,4) edelhert, 1,7 damhert, 2,0 ree en 0,6 wild zwijn. Aan de voorwaarde dat de genetische variatie voldoende moet zijn gewaarborgd wordt in dit geval ruimschoots voldaan omdat deze voorwaarde vertaald kan worden in populaties van 170 edelherten, 120 damherten en 100-150 wilde zwijnen.

Analyse van pensinhouden van edel- en damherten bevestigd over de periode juni-december 1987 in

zuidelijke wildbaan van het Staatsdomein toont een niche-overlap van 93% met betrekking tot de voedselkeuze, voornamelijk veroorzaakt door een gemeenschappelijke belangstelling voor *Deschampsia flexuosa*. In dezelfde periode (1977) was deze overlap in het Deelerwoud 96%. Hierbij dient te worden opgemerkt dat deze grote overlap voor een belangrijk deel terug te voeren is op de beperkte keuzemogelijkheid ten aanzien van voedsel in onderhavige gebieden. Waar de aanwezigheid van een eventuele differentiatie in voedselkeuze tussen edel- en damherten, zoals verwacht op basis van de verschillen in lichaamsgrootte, kan worden geconcretiseerd, moeten de verwachtingen hieromtrent dan ook niet te hoog gespannen zijn. Geheel analoog geldt dit tevens voor de invloed op de structuur van de vegetatie wanneer damherten naast edelherten in hetzelfde gebied zouden voorkomen. De grote voorkeur van damherten voor diverse grassoorten waaronder *Deschampsia* en zelfs *Molinia* kan een argument zijn de soort in te zetten bij de bestrijding van de vergrassing en daarmee samenhangende vervilting van bosondergroei en heide; wil dit echter enig effect sorteren, en dit geldt ook voor edelherten, dan vereist dit dichtheden die waarschijnlijk op gespannen voet staan met de wens van natuurlijke bosverjonging.

Commentaar bij de samenvatting

Het rapport "Dichtheden van grofwild in een groot Veluws leefgebied" behelst een voorlopig advies. Dat kan ook niet anders. Te weinig concrete informatie is beschikbaar om het woord "voorlopig" weg te kunnen laten. In dat licht moet ook gekeken worden naar de genoemde aantallen wild. De wildaantallen zijn berekend met als uitgangspunt dat er voldoende natuurlijk voedsel beschikbaar zal moeten zijn en dat spontane bosverjonging mogelijk blijft. Enerzijds wordt daarbij dus verwezen naar de ecologische draagdracht en anderzijds naar de economische draagkracht. Ik veronderstel althans dat bij het proces van spontane bosverjonging ook gedacht wordt aan de wens om op zijn minst voldoende toekomstbomen van goede kwaliteit per oppervlakte eenheid van de grond te kunnen krijgen. Bij welke wilddichtheden aan deze laatste wens wordt voldaan is echter nog allerm minst duidelijk, temeer daar dat van boomsoort tot boomsoort sterk verschilt. Wat in de praktijk als natuurlijk voedsel aanwezig zal zijn is nog niet altijd voor het wild beschikbaar. Terecht wordt in het rapport daarom gewezen op verbetering van de benutting van het biotoop door het wild. Op dit moment moet echter vastgesteld worden dat van een optimale benutting nog geen sprake is. Bij het vaststellen van de draagkracht van de Zuid-Veluwe is onderscheid gemaakt tussen heide, naaldbos en loofbos. Het was waarschijnlijk juist geweest het onderscheid tussen naald- en loofbos te vervangen door het onderscheid tussen lichtboomsoorten- en schaduwboomsoorten bos. De draagkracht die in het mi-

Lees verder op pagina 112.